

БОГДАШІВ

Усе будуться, зростає
Зорючий Богдашів наш,
І наче згадує той час,
Коли осів отут Богдаш.

Покидаючи Лідаву, повертаємося до Здолбунова, звідки вступаємо до майже примкнувшого від заходу села Богдашова, котре тепер має 417 дворів, 1078 мешканців, сільраду, клуб, бібліотеку, крамницю, бригаду КСП «Хлібороб».

На північно-східному краю села стоїть діюча церква Воздвиження Чесного Хреста. Її побудували на початку XVIII століття, оновили в 1866 році. У ній зберігалися цінні стародруки, рукописи, копії метричних книг, хроніки подій, опис церковної землі площею понад 30 десятин, редківі церковних ригуалів.

Околиця Богдашова приховує сліди осіостей глибокої давнини. Тут на віддалі 500 метрів від правого берега річки виявлено рештки старовинної зброї, черепки посуду староруської доби, монети раннього середньовіччя, сліди давніх могильників.

Перші вісті про Богдашів відбиті актом 1491 р., коли-то «имение Богдашево» належало Петрові Олехновичу й було продане княгині Марії Збаразькій (Рівненській), яка тут розширила посівні площи, зменшила податки, збільшила сінокосні займи, а також оновила ставкові греблі.

Восени, 30 вересня 1497 року, в замкові біля Топориці на Житомирщині була вручена від литовського князя Олександра грамота гетьманові Костянтинові Острозькому, за якою він отримав у дар «двор и село Богдашов», де посередом був Загоров.

Навесні 1518 р. возний сповістив про руйнівну повінь, котра спричинила багато шкоди «богдашовским крестьянам». Були затоплені посіви, господарські будови, ушкоджені греблі, мости. У наступному році околиця села зазнала спустошень від ураганів.

За описом майна Луцького замку 1545 р., «село Богдашев» платило від 20 димів, 2-ох млинових коліс, вносило данину за рибоставкові, звірині лови, виконувало сезонні шарваркові повинності, вносило для костелу Рівного 40 «гарців» меду.

Акти 1651–1654 років згадують «Богдашевский бор», де каральний загін польської шляхти під час сутички з козаками зазнав великих втрат і змущений був відійти.

У 1710 році протоієрей Федір Сахнович оскаржує дворян Порухівських, котрі в «селе Богдашеве», захопивши його землі, почали грабувати, обкладати контрибуціями священика Стефана Крута (Крента), котрий був змущений покинути село, а коли прибув сюди здійснити «требу», його обікрали, поранили.

З 1-ої половини XVII століття «Богдашев» відходить до калуського старости Яна Замойського, а з 1759 року стає власністю князя Любомирського, де управителем був Зорій.

Поземельні плахи 1880–1887 р.р. зарисовують «Богдашев» як мале прирічкове село, примикаюче з півдня до смуги лісів.

За даними 1893 р., «село Богдашев волости Дятковичской» мало 55 дворів, 439 мешканців, водяний млин, ставки, кущнірну майстерню, корчму, смолокурню, глиняний кар'єр.

Назва Богдашів кінцевим «ів» указує на принадлежність («чий?») і походить від прізвиська (прізвища) Богдан, котре від імені Богдан («Богом даний») з широцінним суфіксальним «аши» для ознаки зменшення, фамільярності У записах особова назва Богдан виринає уже з XIV–XV століття («Мартин Богдан, кметь г. Острога», 1378 рік). Існують похідні, як Богдащук, Богдашко, Богдош, Богдашенко, Богдашівський.

У світлі народних оповідей Богдашів заснував глипський замковий вельможа Богдан. А було ніби так. Якось під осінь княжий мисливець зустрів споруджуючих греблю і з догадки спітав: «А чи не для Богдана тут ставок монтуєте?» – «Так, для цього. І не один, а два». – «Вельми добре діло чините! Я до того ще при цьому прегарний курінь збудую, щоб було нам де прилагідно відпочити». Пробіг час – і над берегом Швидівки виросло островерхе пристанище, а за ним наповнені рибою ставки. І назвали це місце *Богдашеве помістя*, а село – Богдашів.

У наш час колишній богдашівський став та його водяний млин уже втрачений. Зате по другому боці зникаючої Швидівки, котру тут іменують Устею, виросли меліоративні канави, смugi насипів, пасма, поляни густого болотяного очерету. А у південній, західній околиці села, де простягались ліси, культивовані лани, усе далі й далі зростають нові забудови поселян.

Крім згаданої річки Усті, Швидівки, назви яких з'ясовуються у нарисі «Здолбунів», Богдашів має немало інших названих реалій. Ось кілька: *Болітце* – сінокіс серед ковбань на висушеному болоті; *Гаї* – куток села неподалік Обеліска воїнам в околиці колишніх гаїв; *Діброва* – поле в напрямку села П'ятигор, де був ліс; *За греблею* – сінокіс по другому боці ставкової греблі; *За корчмою* – сільський куток при колишній корчмі; *За лавочкою* – нива за доріжкою під назвою Лавочка; *Корчуник* – культивований ґрунт на місці корчунку; *Кругле* – старовинна нива формою колоподібного острівка; *Плави* – болотистий луг, прихованний у назві слово «плав» кількох значень: «заболочна водойма»; «заливний луг»; «місце, де болото перетікає ріка»; «усе, що вимила вода під час повені»; *Помірки* – невеликі наділи земель власників, котрі приєднували до головних масивів; *Село* – найдавніша, центральна дільниця оселі; *Сіножатъ* – старовинний луг, де косили й пасли; *Сокира* – сільський куток біля крамниці, стадіону, що має форму сокири; *Хутори [Хутора]* – забудови від здолбунівського автошосе до Обеліска, де недавно були лише поодинокі садиби; *Шлях* – вулиця у напрямку Мізоча, Рівного; *Шнурки* – вузькі полоси лугу, котрі мали колись значення лінійних мір землі розміром до 10 га; *Ямица* – старовинний кар'єр, де брали пісок, глину для господарських потреб.

Богдашів в Україні одинокий. Існують лише споріднені формування тицу Богданів, Богданівка.